

ዋዕሮ ኤርትራ፡ ወ/ሮ ጉዐይ።
ብደብረ

ካልኣይ ክፋል

ገዛይ፡ ሰበይ ኣብዘይብሉ ምስ መን እየ ክስሕቀሉ፤ — መንደቅ ዝውሰድ እንተዝኸውን ኔይሩ፡ ጥልያን ንኣስመራ ሕዚዋ ምኽደ ኔሩ። ወ/ሮ ጉዐይ።

ወ/ሮ ጉዐይ፡ ኣብ ኣስመራ ንዘሎ ገዛን ንብረትን ኣነኣኢሳ ንሰቧ ዘለዋ ክብሪ ከኣ ላዕሊ ሰቂላ ኢያ ገሊጸቶ። ገዛይ ንኹን ንብረት ብዘይ ሰብካ፡ ኣይትስሕቀሉ ኣይትድሰተሉ ባዶ ዑና ከምዝኾነ እያ ገሊጸቶ። ብዙሓት ዲያሲፖራ፡ ኣብ ኣስመራ ሓንቲ ከም ንብረት ክትህልዎም ትኸእል ኣብ ሊዕሊ መሬት ዘላ ገዛ እያ። ነታ ኣብ ትሕቲ ገዛ ዘላ መሬት ከማን ኣይውንዎን እዮም። ምኽንያቱ መሬት መሬት መንግስቲ ተባሂሉ ድሮ ድሮ ብመንግስቲ ተሃጊሩ ሃዩ። ምውናን ፋብሪካ፣ ኢንዱስትሪ፣ መሬት፣ ሕርሻ፣ ከምኡ እውን ንግዳዊ ትካል ዝበሃል ፈጸምካ ዝሕሰብ ኣይኮነን። እሞ ከኣ ነዛ ተሃጊጾትላ ዘላ መሬት እኳ ዘይትውንና ገዛ ክበሃል

ካብቲ ዘሎ ሓቂ ምህዳም ቅኑዕ ከምዘይኮነ እያ ሓቢራ። እዚ ነፍሰ ምፍታው ጥራይ ዘይኮነ፡ ዓንቃፊ ቃልሲ ምኻን እያ ኣብሪሃ። ወ/ሮ ጉዐይ ከምዚ በለት፡ ኣነ ኣብ ኣስመራ ንብረት (ገዛ) ኣሎኒ ። ገዛይ፡ ሰበይ ኣብ ዘይብሉ ምስ መን እየ ክስሕቀሉ፤ ኢሳ እያ ትሓትት። ገንዘብ፣ ንብረት፣ ንዋይ ዘይኮነስ ንዓይ ሰበይ ይዓብዩኒ፤ ሰበይ ይኸብረኒ እያ ትብል ዘላ። ሓቃ፡ ሰብካ ይዓቢ፣ ሰብካ ይክብር። ንብረት ብንብረት ትትክኢ፡ ሰብካ ሓንሳብ ምስ ጠፍኦ ንዘለኣለም ኣይትረኽቦን ኢኻ።

ድሕር ኢላም ከምዝገለጸቶ፡ ገዛ ኣብ ዝኸደ የከምዘይብሉን ኣብቲ ዘሃነጽካዮ ቦታ ከምዝጸንሕ፡ ምስ ስዕረት መግዛእቲ ጥልያን ኣተሓሕዛ ገሊጸቶ። ገዛ፣ መንደቅ ከይውሰደክን ኢልክን ኣብ እዛ ሰዓት እዚኣ ንህግደፍ ትድግፋ ዘለኹን ተጋጊኹን፡ መንደቅ ዝውሰድ እንተዝኸውን ኔይሩ ጥልያን ንኣስመራ ሕዚዋ ምኽደ ኔሩ። ክትብል ረዚን መልእኹቲ ኣመሓላለፊት። ኣብ ውሽጢ እዚ መልእኹቲ እዚ ኤርትራዊ ምኻን ፍሉይ ናይ ዜግነት ዕዳ ተሰካማይ ምኻን እያ ትሕብር ወ/ሮ ጉዐይ። ነዚ ዕዳ ክስከሙ ዘይከኣሉ ናይ ጠልጠል ተዓዘብቲ ከም ክሳብ ዘይተተንከፍኩ እንታይ ገደሰኒ፣ ንዝብሉ እስኻ ሙተለይ ኣነ ክኸብር፣ ንዝጭርሑ (ነቲ ጉዳዮም ካልኣት ክዓሙሎም ዓማዕድዮም ዝጸብዩ) ጎረሓት ተበለጽቲ፣ ናይ ነፍሰ ፍትወት ፖሊሲ ዘራምዱ፣ ተጸባይቲ ጥቅማ-ጥቅሚ ከም በዓል ንነፍሰይን ይጥዓመኒ ምበር፣ ህዝቢ ባዕሉ ይፈልጥ፣ ንዝብሉ፡ ሕማም፣ ጭንቀት ህዝቢ ዘይስምዖም ድኹማት ከኣ ሰፍ ዝይብል መጠንቀቅታ እየ ነይሩ። ናይ ብሓቂ ክቃለሱ ንዝደልዩ ከኣ መንደቅሲ እንታይ ክኾነና እየ ዋላ ይፍረስ። ኢሳ ከኣ ትውስኸሉ ወ/ሮ ጉዐይ። እዚ ኣደኣዊን ሕውነታዊ ምኽሪ እዚ፡ ሕልፊት ሓንቲ እያ፣ ንዘለኣለም ዝኸብር ሰብ የለን። ከብዲ ከኣ ሓንቲ እያ፡ ሊዕሊ ዓቀን ዝበልዕ ሰብ የለን። ንገዛ፣ ንመንደቅ ኢልካ ኣብ ቀረባ ከለኻስ ናይ ሩሕቅ ተዓዛባይ ኣይትኹን፣ ንመንደቅ ኢልካ ምኽንያት ጥፍኣት ሃገርካ ኣይትኹን ዝብል እየ እቲ መልእኹቲ።

ኣብ ደንበ ተቃውሞም ተመሳሳሊ ንተግባር ዝገብሩ ዘለዉ እውን ኒሓፋቶም ስያ። ናይ እዚኣም ከማን ይኸፍእ ትብል ወ/ሮ ጉዐይ። ሰብኡት ኣብ ምቅዎም ይነጥፉ፡ ኣንስቶም ከኣ ኣብ ኣስመራ ገዛን ንብረትን የማሕድራ ክትብል ትገልጸም። ንሳ ገዛይ ከይውረሰኒ፣ ከይውሰደኒ ኢልኩም፣ ምስ በለት ናብ ገለ ገለ ተሳተፍቲ እቲ ኣኼባ ቁሊሕ ቁሊሕ ኢሳ ምስመተት ዘረበኣ ቀጸለት፡ ኣብዚ ብዙሓት ኣለኹም ኣነ ዝፈልኩም፡ ኣንስትኹም ኣስመራ ከይደን ንገዛኹም ዘማሓድራ። ክትብል ሚስጢሮም ደርጎሓትሎም። ጣቂዲት ህዝቢ ሲዒቡ። እቲ ኻልእ ደገፍቲ ህግደፍን ተቃወምቲን ኣብ ሓደ ገዛ ምህላዎም እየ። ወ/ሮ ጉዐይ ዘጋጠማ ብኸምዚ ትገልጸ፡ ካብ መሓዙተይ ሓንቲ ካብኣተን ናይ ሃማዲኤ እያ ኔራ። ካብ እዚ ዘለናዮ

ፍራንክፊርት ንኩለን ከይዳ ተመርዕዎ። እቲ ሰብኢያ ከኣ ዲግ ዝበለ ተቃዋማይ። ንዓይ ተቃዋሚ ኢላ ተባኢሳትኒ። ነቲ ተቃዋማይ ሓቂፍኪዮ እንዳሓደርኪሲ ንዓይ ከመይ ጌርኪ ትእውድኒ ኢሊያ። ትብል።

ወ/ሮ ጉዐይ ብጸጋማይ ኢዳ ንድሕራት እንዳመልከተት፣ ናይ ትማሊ እቲ ናይ ትማሊ እቲ ዝሓለፈ ጊዜ ንዝክር ብዘምሰል ክዋኔ፣ ብዛዕባ እቶም ዝሓለፉ ሰውኣት ብፍላይ ከኣ ብዛዕባ እታ ሰውእቲ ንል ኣንሱተይቲ እንዳኣስትማሰለት፣ እቲ ዝተሰወአ፣ እታ ዝተሰወአት ዋዕሮ፣ ስድራ ነይሮማ፣ ሓዳር ነይርዋ፣ ክትምር፣ ክትነብር ትደሊ ነይሯ እያ። ኣንዳበለት ኣስተንተነት። ንኹሎም ኣብቲ ኣኬባ ዘለዉ ብዙርያ እንዳጠመተት ከኣ ነዓይ፣ ከምዚ ከማኅትኩም ነጻ ከተውጽእ ግን እታ እንኮ ሂወቲ ሂባ። ኤርትራዊት፣ ኤርትራዊ ተባሂልና ንክንጽዋዕ ሓሊፋ። እቶም ሓቀኛ ኤርትራዊ ጀጋኑ እዮም ሓሊፎም። ክትበኪ እንዳደለየት ከይትነብዕ ግን ትቃለስ ነበረት። ዘረበኣ ወንን ሰሚዒትን ዘበራብር ሓይሊ ሰለዝነበሮ ናይ ኩሎም ልቢ ተንክፈት።

ነዚ ክቡር ህያብ ሰውኣት ዘመራሰቡን ዝረገጹን ደገፍቲ ህግደፋውያን፣ ኤርትራዊያን ኣይኮኑን ኢላቶም። ነቲ ክውንነት እቲ ክትገልጸ ኮላ፣ ኣብዛ ሰዓት እዚኣ ኢሳይያስ ንኣብይ ስልጣኑ ከረክብ ሳይ ኣብዝበለሉ፣ ብኣንጻሩ ህዝብ ኤርትራ ከኣ ውሻጠይ ዓደይ ኢሉ እንዳእወየ ከሎ፣ ዜጋታት መንእሲያት ኣብ ሊብያ መግንጠኦም እንዳተጸቀ፣ ደገፍቲ ሕግደፍ ብናይ እንቋዕ ሓጎሰና ክስዕስዓ ቀንደን። ኣየነይቲ ኤርትራዊት ኣደ እያ ከምዚ ትገብር፤ ክትብል ትሓትት ወ/ሮ ጉዐይ። ቀጸላ፣ ኣነ ከም ኤርትራዊት ኣደ፣ ክበያት ብዘለም ቃና፣ ደቀይ የሕዋተይ እንዳተዘልዘሉ ከምኡ ኣይገብርን ሳይ። በለት ዓው ኢላ ብርእስ ተኣማንነት።

ብዙሕ ሰብ ተሃሚሉ ነቲ ሕማቅ ተግባር ክውዕሎ ይኸእል እዩ። ኣብ ዝቐሓሉ እዋን ግን ከም ወ/ሮ ጉዐይ ቶባእ ኢሉ ክነጽጎ ክኸእል ኣለዎ። ወ/ሮ ጉዐይ ከምዝበለቶ ዝነገሰ ንጉሰይ፣ ዝበረቀ ጸሓዮይ፣ ዝብሉ፣ እቲ ብሂል ካብ መንግስትኻ ምእማን ስለዝበገሰ ኣብ ዝግበር ፖለቲካዊ ጸወታ ብዙሕ ኣፍፊልጦ ኣይህልዎምን ይኸውን። ኣተሓሳስብኦም ንኹሉ ፖለቲካዊ ጸዋታ ዕጹው ክኸውን ይኸእል እዩ። ይኹን ደኣ እምበር ኤርትራዊ ወላዲ፣ ብደቆምን ሃገሮምን ንዝመጸም ኣይጸወሩን እዮም። ንኸም እንደገና መግዛእቲ ዝጸወር መንኮብ የብሎምን። ንብዓት ብዝሓዘለ ዓዲንታ፣ ሕርቃን ብዝሰፈሮ ገጸ፣ ዓውታን ቁጠዐን ብዘለዎ ቃና፣ ኣምሓራይ መጸኡ ክገዝኣና ዘይሕሰብ እዩ። ክትብል ነዲራ ነቲ ህዝቢ ኣበራብራቶ። ቀጸላም ንምንታይ ደኣ ጠፊኦም እቶም የሕዋተይ፤ ኢላ ትሓትት። መልሲ ክህባ ንዝኸእል እቲ መልሲ ቀለል እዩ። እቶም የሕዋታ ዝተሰውኡ ንባንዴራ፣ ናጽነትን ሓርነትን እዩ ነይሩ። ሕጂ ግን እቲ ሰግኣት፣ ኢሳይያስ ናብ እቲ ኣብ ትሕቲ ኢትዮጵያ ዝነበሮ መግዛእቲ ገጹ ኣገዲዱ ከይእትወና ዝብል እዩ።

እዚ ሕጂ ኣብ መንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ዝተገብረ ንህዝቢ ኤርትራ መስጢርን ሕቡእን እዩ ዘሎ። ብዛዕባ እዞም ናይ ውዕላት ስምምዓት፣ ህዝቢ ኤርትራ ብተዘዋወሪ ካብ ኢትዮጵያ ብዝፈረደ ወረታት እዩ ዝረኸበ እምበር ኢሳይያስ ንህዝቢ ዝሓበሮ ዝኾነ ይኹን ወግዓዊ መግለጺ የለን። እዚ ሕጂ ወ/ሮ ጉዐይ ሰጊኦቶ ዘላ ሰግኣት፣ ሰግኣት ኩሉ ህዝቢ ኤርትራ እዩ። እቲ ሰግኣት፣ ያዕ፣ ያዕ፣ ዝብሎ ዘይብሉ ኢሳይያስ፣ ነዛ ከምውልቂ ዋንኑ ዝርእያ ኤርትራ፣ ብዘይ ሰጋእ መጋእ ናብ ኢትዮጵያ የሕሊፉ ከይድምሯ እዩ። እዚ ምድማር ዘምጽኦ ሳዕቤን ከም ሰግኣት ብዙሓት ምሁራት ኤርትራውያን ዝገልጽዎ፣ ህዝቢ ኤርትራ ናብ ዘይተደልየ ካልኣይ ናይ ሓርነታዊ ቃልሲ ክኣቱ ከይግደድ ኢዩ። ምክንያቱ ኢሳይያስ ኣብ ኢትዮጵያ ከይዱ ቃል ብቃሉ፣ ህዝቢ ኤርትራን ኢትዮጵያን ክልተ ህዝብታት ኢዮም ዝብል እንተሎ፣ ታሪኽ ዘይፈልጥ ኢዩ፤ ሓደ ህዝቢ ኢዮም። ክብል ከሎ፣ ኣይሓነኸን ሰክፍ ከኣ ኣይበሎን። ኤርትራ ናብ ኢትዮጵያ ክትሕወስ ምጃና ብዘይ ወለንታ ህዝቢ ኤርትራ፣ ብፍላይ ከኣ ፓፓጋሎ ሚኒስትራቱን ጀነራላቱን ከዮማኸረ ብግልጺ ኣዊጁ ዮ። ንሱ ንኸብርን ንሉዕላውነትን ኤርትራ ዘመራሰቡ፣ ኣጸየፍት ተግባራት ገይሩን ይገብርን ከኣ ኣሎ።

እዞም ደገፍቲ ህግደፍ እምበኣር ነዚ ሓሳብ ኢሳይያስ ደጊፎም እዮም ዝሰዕሱ ዘለዉ። ሓቃ እያ ወ/ሮ ጉዐይ፣ እዚኦም ኤርትራውያን ኣይኮኑን ዝበለቶም። እቲ ዘገርም ብላዕሊ ኮይኖም ሃደምቲ፣ ኢሎም ከኣ ነቶም ይጸረፉ። ልክዕ ንሳቶም እውን ከምዘይሃደሙ። እቲ ምህዳም ደለይቲ ፍትሒ ግን ምክንያት ኣለዎ። ወ/ሮ ጉዐይ ናይ ኣደ ኢዳ ናብ እቶም መንእሲያት ዘርጊሑ፣ እዞም ኩሎም መንእሲያት እዚኦም እንተዝጥዕዎም ምተሰዱ፣ ዶ ነይሮም፤ ኢላ ብጥቕሉ ትሓትት። ኤርትራ እኮ ጸጋ ዘለዋ ሃብታም ሃገር። ኤርትራ እኮ ዓዲ ምሁራት። ክትብል ጸገም እንተዘይህሉ ህዝቢ ሃገሩ ገዲፉ ከምዘይሰደድ ነቶም ዝጸረፉ መልሲ ሂባቶም። ቀጸላም ናብቶም ስእሊ ተሰቂሉ ዘሎ ናይ ፖለቲካ እሱራት እንዳመልከተት፣ እዞም ኩሎም እዚኦም ኣለዉ ኢልኩም ትሓሰቡ ዶ፤ የለዉን። ትብል ወ/ሮ ጉዐይ። ምስኡ ኣተሓሕዛ ከኣ

ንሓንቲ ለይቲ እስኪ ፈትንዎ እታ ዘለዉዎ መሬት። ን27 ዓመት ኣብ ጸልማት እዋ ከኣ መተንፈሲ ፊሊስትራ እሱራትና ይውጽኡ ኢልና ከንዛረብ፣ ከንሓፍር ኣሎና። ንሳቶም (እቶም እሱራት) የለዉን። ኢላ ብንሂን ምስቁርቋርን ናይ ህላወኣም ተሰፋ ከምዝጸልመተ ትገልጽ።

ምስ እዚ ዝተተሓዘ ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ምሕደራ ሰርዓት ኢሳይያስ ኮይና፣ ብሕጂ ውሽጣዊ ጉዳያታ ከትፈትሕ ዘለዎ ተኸእሎኣ ዜሮ እዩ። እዚ ሰርዓት፣ ኩሉ ህዝቢ ኤርትራ ዝጠልቦን ዝሓቶን ሕቶታት ከማልእ ይኸእል እዩ ዝብል ተሰፋን ሞራልን የብሉን። ህዝቢ ተጠሊሙዮዩ። ናይ 1997 ሃገራዊ ቅዋም ከምዝሞተ ተሓቢሩ። ካብ መሬትና ከይወጽኡ ዝኾነ ርክብ ይኹን ዝርርብ ዝበሃል የሎን ክበሃል ጸኒሑ ከብቅዕ፣ ሕጂ ግን ድሕሪ እዚ ኩሉ ዝተኸፍለ ዋጋ ጉዳይ ዶብ ንተዓረቕ ንተዓረቕ ጥራሕ ክበሃል ንርኢን ንሰምዕን ኣሎና። ልኡላውነት ኤርትራ ብጉሁድ ተጣሒሱ ዮይ ኣሸሓት ሂወት ኤርትራውያን ተኸፊሉን፣ ን20 ዓመታት መመላእታ መንእሲያት ጊዜኣም ኣባኺኖምን። ነባሪ ፍታሕ ካብ ኢሳይያስ ምጽባይ ኣብቁዑ እዩ። እቲ ኹሉ ብምኸንያት ኣይ ሰላም ኣይ ኩናት ተዓጊቱ ዝጸንሐ ከም ትግባረ ቅዋም፣ ምፍታሕ እሱራት፣ ገደብ ግዜ ሃገራዊ ኣገልግሎት ናብ ንቡር ምምላስን ምጥያስን፣ ምጃም ሃገራዊ ባይቶ ዝኣመሰሉ ጉዳያት ከትግበሩ ትጽቢት ኤርትራውያን እንተኾነ እቲ ፍታሕ ካብ ኢሳይያስ ክመጽእ ትጽቢት ዝገብር ኣካል ሕጂ የለን። እሱራት ፖለቲካ ንነዊሕ ጊዜ ንዓመታት ደሃይ ስለዘይብሎም፣ ብሂወት ይሃልዉ ኣይሃልዉ ስለዘይፍለጥ ዝፍታሕ እሱር የለን። ብሂወት እንተሃሊዮም ከኣ ኢሳይያስ ነዚኣም ክፈትሕ ሞራል የብሉን። ቅዋም ከትከል ሰርዓተ ሕጊ ክህሉ ከይትግበር፣ ቅድሚ ቅሩብ ዓመታት እዚ ቅዋም ከይተተግበረ ከምዝሞተ ኢሳይያስ ኣርዲእና እዩ። ቦቲ ዝተሞህበ ዓለምለኻዊ ብይን ዶብ ክሕንጸጽ ይጥሉብ እንተሎ፣ ኢሳይያስ ካብዚ ዝሓሸ መመሳመሲ ስለዘይረክብ ብቅልጡፍ ክሕንጸጽ ኣይደልዮን እዩ።

ወ/ሮ ጉዐይ እቲ ፍታሕ ናብ ሓደ መንገዲ ጥራይ ከምዝንምርሕ እያ ኣተንቢሃ። ወ/ሮ ጉዐይ ንህዝቢ ኤርትራ እቲ ኣብ ዓዲ ዘሎ እዩ ነጻ ከውጸኣ ዝኸእል፣ ምሽ ንሕና። ትብል። ብረት ዝዓጠቀ ብረቱ ኣልዒሉ እምቢ ንምልኪ፣ ይኣክል ናብራ ሓሶት ኢሉ ንኸለዓል እንኮ ኣማራጺ እዩ። ኢሳይያስ ካብ ኤርትራ ጥራይ ዘይኮነ እንኮላይ ካብ ገጽ ምድሪ ብዝኾነ መንገዲ ምስ ሕማቅ ታሪኹ ክእለ ኣለዎ።

ሳልሳይን ናይ መወዳእታ ክፋል ይቕጽል።
ደብረ